

through its own military forces (at least initially) supported the anti-terrorist operation in Afghanistan by conducting Operation «Eagle Assist» in the United States (from 9 October 2001 to 16 May) 2002), and in the Mediterranean – «Active Endeavour» (from October 26, 2001 to October 9, 2016). Moreover, the basis for their conduct was also Art. 5 of the North Atlantic Treaty.

With developments in Afghanistan, NATO, on its own initiative, has taken on an additional role – leading the UN International Security Assistance Force (ISAF), which is essentially a peacekeeping force, organized by the UN Security Council. Operation «Enduring Freedom», as well as ISAF functions, was phased out at the end of 2014, but not in connection with the implementation by the UN Security Council of measures necessary to restore and maintain international peace and security (which could be considered the creation of ISAF), and because of the readiness of the Afghan forces, they have fully assumed responsibility for the security of their countries. Although, since January 1, 2015, the USA and NATO have launched new operations in the country: the first in the field of counter-terrorism, the second in the field of improving the security training of Afghanistan forces.

Key words: North Atlantic Treaty, collective defence.

УДК 341.17

DOI: 10.33663/1563-3349-2019-85-191

I. М. ПРОЦЕНКО

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА МЕХАНІЗМІВ МИРНОГО ВИРІШЕННЯ СПОРІВ У РАМКАХ ОБСЄ*

Проаналізовані основні механізми ОБСЄ з мирного вирішення міжнародних спорів, а саме: Валлеттський механізм, Комісію ОБСЄ з примирення, Суд з примирення і арбітражу та Директивне примирення. Основна увага приділена змісту цих механізмів та порядку їх реалізації. Розглянуті недоліки, що зумовлюють невикористання даних механізмів державами-членами ОБСЄ.

Ключові слова: мирне вирішення міжнародних спорів, примирення, арбітраж.

© ПРОЦЕНКО Ірина Миколаївна – кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник відділу міжнародного права та порівняльного правознавства Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України; ORCID 0000-0001-6404-1061; e-mail iraprochenko@ukr.net

* Стаття виконана в рамках наукового проекту «Правові засади митворчої діяльності міжнародних регіональних організацій у контексті відновлення територіальної цілісності України»

Protsenko Iryna. International Legal Characteristics of the OSCE Mechanisms for the Peaceful Settlement of Disputes

The article analyses the main OSCE mechanisms for the peaceful settlement of international disputes, namely: the Valletta Mechanism, the OSCE Conciliation Commission, the Court of Conciliation and Arbitration, and the Directed Conciliation. The focus is on the content of these mechanisms and their implementation. In addition, their shortcomings are considered, which cause the OSCE Member States not to use these mechanisms.

Key words: *peaceful settlement of international disputes, conciliation, arbitration.*

ОБСЄ, переслідуючи мету створення стабільного та безпечного середовища в регіоні, нині стала одним з основних учасників врегулювання міждержавних конфліктів у цій частині світу. Однак експерти з діяльності ОБСЄ підкреслюють, що прагнення ОБСЄ долучитися до вирішення конфліктів та підтримання миру розпочалося одразу після закінчення «холодної війни» та первісної трансформації Ради з безпеки та співробітництва в Європі на сучасну ОБСЄ¹. Дійсно, в процесі дезінтеграції СФРЮ і СРСР в різних куточках Європи почали виникати локальні збройні конфлікти, пов'язані з визначенням приналежності певної території чи з відокремленням зі складу держави частини території із подальшим перетворенням її на невизнане державоподібне утворення. Це поставило перед Організацією (на той час НБСЄ) завдання розробити власні механізми мирного вирішення міжнародних спорів.

Їх було сформовано на початку 90-х років ХХ століття, їх зміст став компромісом між позиціями різних держав-учасниць Ради з приводу: моделі мирного вирішення міжнародних спорів і, головне, обов'язковості звернення держав, між якими виникають спори (чи тільки спори щодо певних предметів, що також викликало дискусії), до запровадженого в рамках НБСЄ постійного юрисдикційного органу й відповідно обов'язковості виконання ними його рішень. Зокрема, в рамках ОБСЄ нині запроваджено 4 механізми вирішення спорів, сутність і зміст яких, хоча й досліджені в українській та зарубіжній науці міжнародного права (наприклад, Л. Кафлішем, С. П. Кубієвичем, А. Пелле, Т. Е. Самвеляном, Ю. А. Ясносокирським), однак знову привертають до себе увагу у зв'язку з можливістю звернен-

ня до них України з метою вирішення тих міжнародних спорів, що виникли у 2014 р. між нею та Росією. Отже, в рамках ОБСЄ діють такі механізми вирішення міжнародних спорів.

По-перше, Валлеттський механізм², нормативною основою якого є Принципи врегулювання спорів (далі Принципи) та Положення процедури НБСЄ з мирного врегулювання спорів (далі Положення процедури) 1991 р. З приводу першого акту хотілося б звернути увагу на принцип, закріплений у його пп. d, п. 6 «Розв'язання спорів», який в цілому повторює положення низки попередніх нормативних актів НБСЄ. У випадку, коли спір не може бути врегульований іншими мирними засобами, залучення третьої сторони є обов'язковим. А у Рішенні з мирного врегулювання спорів Ради НБСЄ 1992 р.³ додатково роз'яснюється, що можливе залучення неупередженої третьої сторони може зробити важливий внесок у мирне врегулювання спорів, і Валлеттський механізм дозволяє державі-учасниці за певних умов домагатися обов'язкового залучення такої сторони (п. 3). Отже, вже ці положення підтвердили неготовність держав-учасниць НБСЄ запроваджувати в її рамках обов'язковий юрисдикційний орган, оскільки обидва положення говорять тільки про обов'язкове залучення третьої сторони до вирішення спорів (при тому, що більшість заходів мирного розв'язання спорів здійснюється із залученням третьої сторони), а Валлеттський механізм, відповідно до згаданого Рішення, дає змогу домагатися обов'язкового звернення до такої сторони лише «за певних умов».

Якщо говорити безпосередньо про зміст Валлеттського механізму, то він має факультативний характер відносно інших засобів мирного врегулювання спорів та міжнародних юрисдикційних установ (Розділи I, III, IV Положень процедури). До цього механізму звертаються у такий спосіб: сторона спору, не врегульованого в ході консультацій чи переговорів, звертається з проханням про створення Механізму ОБСЄ з урегулювання спору шляхом повідомлення іншої сторони/сторін спору (Розділ IV Положень процедури). При цьому Положення процедури ніяк не регулюють питання відсутності згоди іншої сторони спору передавати його на розгляд даного Механізму. Водночас слід вказати на ще одну важливу обставину, яка, на нашу думку,

значно звужує можливість звернення до Валлеттського механізму. Згідно з Розділом XII Положень процедури цей Механізм не застосовується чи припиняє існування у випадку, якщо одна сторона вважатиме, що він не повинен створюватися чи має припинити своє існування у зв'язку з тим, що спір стосується питань територіальної цілісності чи національної оборони, права на суверенітет над територією суші чи одночасних претензій на юрисдикцію над іншими районами (назвемо це «обмежувальним застереженням»). Якщо врахувати, що спори між державами дуже часто пов'язані з їх територіальною цілісністю та суверенітетом, то можна зробити висновок, що вони не часто звертатимуться до цього механізму. Щоправда, Розділ II згаданих Положень процедури передбачає, що спір, який має значення для миру, безпеки чи стабільності держав-учасниць, може бути також переданий будь-якою стороною спору на розгляд Комітету старших посадових осіб (його повноваження були передані спочатку Керівній раді, а у 2006 р., після ліквідації Керівної ради, — Постійній раді). Однак подальші повноваження даного органу в цій сфері тут не врегульовані (хоча слід враховувати, що «обмежувальне застереження» Розділу XII не поширюється на випадок звернення до вказаного органу).

Процес обрання членів Механізму досить докладно регулюється Розділом V Положень процедури. І тут варто звернути увагу на надання певних імперативних повноважень у цій сфері органу ОБСЄ (Центру з попередження конфліктів), що, на нашу думку, дає можливість уникнути затягування процесу призначення членів.

Результатом проведення Валлеттського механізму відповідно до Розділу IX Положень процедури є отримання сторонами допомоги у визначенні процедури врегулювання спору, яка підходить саме для їхнього випадку, що в юридичній літературі цілком слушно кваліфіковано як «добрі послуги» чи «посередництво»⁴. Якщо ж сторони протягом розумного строку не зможуть врегулювати спір або досягти згоди щодо процедури його врегулювання, то будь-яка сторона може повідомити про це Механізм й іншу сторону, а також довести цю обставину до відома Комітету старших посадових осіб, хоча про його подальші дії з даного питання в Положеннях процедури не йдеться. Водно-

час існує можливість отримання від Механізму його міркування щодо суті спору. Зокрема, коли одна із сторін повідомить Механізм та іншу сторону про неможливість його врегулювання, протягом трьохмісячного терміну після отримання такого повідомлення можна попросити Механізм надати загальні або конкретні зауваження чи поради по суті спору, щоб допомогти сторонам досягти врегулювання відповідно до міжнародного права та їх зобов'язань у рамках НБСЄ (Розділ XI Положень процедури).

В юридичній літературі Валлеттський механізм доволі активно критикується, й передусім підкреслюється, що він не виправдав сподівань багатьох юристів-міжнародників і не запровадив у рамках НБСЄ «обов'язкової юрисдикції». Зокрема, Т. Е. Самвелян, підкресливши, що цей механізм не набув правового, юридично обов'язкового характеру, наголосив, що «таким чином, залишившись політичною угодою, він зарезервував право будь-якої держави, що сперечається, відмовитися від вирішення спору з причини відсутності будь-якого юридичного зобов'язання це зробити. Частково тому досі в Європі не врегульовано жоден спір або конфлікт із застосуванням процедури Валлеттського механізму»⁵. Даний механізм критикують і з інших причин. Наприклад, відомий французький вчений А. Пелле назвав його «недоцільним і не призначеним до застосування»⁶. Також Л. Кафліш зазначив, що «цей текст відкидає арбітраж та замінює примирення процедурою *suī generis* допомоги сторонам у пошуку способу регулювання, замість вирішення спору по-суті, багато категорій судових справ можуть бути виключені з цієї процедури»⁷.

По-друге. Комісія ОБСЄ з примирення⁸ має діяти на доповнення до Валлеттського механізму. До процедури примирення, здійснюваної цією Комісією, можна звертатися: або за наявності відповідної домовленості між сторонами спору шляхом подачі спільного письмового запиту на ім'я Секретаря (ним є Директор Центру з попередження конфліктів чи наступна по старшинству посадова особа Центру, якщо Директор належить до громадянства держави, що є стороною спору), або, якщо відповідні держави-учасниці ОБСЄ в будь-який час заявили, що вони на умовах взаємності погоджуються з процедурою примирення Комісії, шляхом подачі запиту однієї із сторін, зверненої

до іншої сторони і Секретаря (Розділ II та III Положення про Комісію НБСЄ з примирення). Безумовно, прогалиною даної процедури є те, що до «послуг» Комісії можна звернутися тільки у випадку виникнення спору між двома державами, адже згідно з Розділом I Положення спір між двома (курсив мій. — *I.П.*) державами-учасницями ОБСЄ може бути переданий на розгляд Комісії. «Недоліком положення про комісію НБСЄ з примирення виступає можливість її застосування у спорах між двома державами, що виключає участь декількох держав у врегулюванні конфлікту»⁹ — підкреслив С. П. Кубієвич. Звернув на це увагу й Т. Е. Самвелян¹⁰. Ю. А. Ясносокирський наголосив на цьому та іншому недоліках примирної процедури в рамках Комісії ОБСЄ, зауваживши, що «ця процедура не має обов'язкової дії для сторін у спорі й не може бути застосована до багатосторонніх спорів»¹¹.

Слід звернути увагу на недостатньо повне регулювання Положенням про Комісію самої процедури примирення. Зокрема, ним чітко не окреслені принципи здійснення цієї процедури, не враховано низку інших аспектів, що можуть виникнути під час примирення (наприклад, неявку однієї із сторін тощо), неповно врегульовані й формальні аспекти та юридичні наслідки даної процедури. Наприклад, щодо останнього питання в Розділі IX, X та XI Положення зазначено, що Комісія прагнучиме прояснити спірні питання між сторонами і намагатиметься досягти вирішення спору на взаємоприйнятних умовах, а також може запропонувати можливі умови врегулювання спору та визначити термін, в який сторони мають проінформувати Комісію про свою згоду з такими рекомендаціями, якщо вважатиме, що це сприятиме дружньому врегулюванню спору. Якщо ж обидві сторони в цей період не повідомлять про свою згоду, Секретар повинен направити доповідь Комісії Комітету старших посадових осіб НБСЄ. Про подальші дії Керівної ради Положення нічого не говорить. На це звернув увагу і Ю. А. Ясносокирський, підкресливши, що цей припис сформульований «без уточнення можливих наслідків такої передачі»¹² Окрім цього, Положення не передбачає жодних дій на випадок, якщо тільки одна сторона погодиться на запропоновані Комісією умови врегулювання спору. Також виникає додаткове питання: чи поширюється

на примирювальну процедуру в рамках Комісії «обмежувальне застереження» Розділу XII, враховуючи її зв'язок із Валлеттським механізмом?

По-третє. Конвенція з примирення й арбітражу в рамках НБСЄ 1992 р.¹³, на підставі якої, в свою чергу, було засновано Суд з примирення і арбітражу. Щоправда, поки даний Суд не розглянув жодного спору; не зверталася до нього й Україна у зв'язку з анексією Російською Федерацією території Автономної Республіки Крим та агресією цієї держави на Сході України; та й таке звернення було неможливим, адже для Російської Федерації згадана Конвенція 1992 р. не набула чинності¹⁴. Щоправда, у ст. 38 Конвенції передбачені умови для поширення її положень на державу, яка не бере в ній участі: якщо це спеціально передбачено і прийнято відповідною державою у чітко вираженій письмовій формі. Однак Т. Е. Самвелян вважає це недоліком, позаяк «подібна «зайва гнучкість» ніяк не може стимулювати держави до приєднання до Конвенції, знову надаючи сторонам в спорі висловлюватися щодо можливості вступу в розгляд»¹⁵. На нашу думку, такі положення, навпаки, слід віднести до позитивних ознак Конвенції, оскільки розширюють можливості її використання. До речі, в Конвенції також не було закріплено «обов'язкової юрисдикції» Суду з примирення та арбітражу (ст. 19 Конвенції). Щоправда, держави-учасниці Конвенції згідно із ст. 26, мають можливість заявити, що вони *ipso facto* і без спеціальної угоди визнають обов'язковою юрисдикцію Арбітражного трибуналу за умови взаємності. Одночасно Конвенція дає їм можливість зробити застереження, що така заява не поширюється на спори, які стосуються територіальної цілісності держави, її національної оборони, права на суверенітет над територією суші або одночасних домагань на юрисдикцію над іншими районами.

По-четверте. Директивне примирення базується на Положенні про директивне примирення 1992 р.¹⁶ й зводиться до того, що Рада міністрів чи Комітет старших посадових осіб можуть дати припис (*may direct*) двом конфліктуючим державам вдатися до процедури примирення (звернувшись або до Комісії ОБСЄ з примирення, або до процедури примирення, передбаченої Конвенцією з примирення і арбітражу в рамках НБСЄ 1992 р., якщо держави є її учасницями) з метою надання їм сприяння у

вирішенні спору, що не був урегульований протягом розумного періоду часу (п. 1 Положення про директивне примирення). Рішення про директивне примирення приймається всіма державами-учасниками, окрім тих, між якими виник спір. З цього приводу Ю. А. Яснокирський відзначив, що тут присутній примус у тому сенсі, що директивне «рішення по процедурі примирення приймається без двох держав-учасниць даного спору. Іншими словами, процедура директивного примирення дозволяє приймати рішення на основі «консенсусу мінус два»¹⁷.

Отже, дана процедура, знову ж таки, поширюється виключно на двосторонні спори, і Ю. А. Яснокирський відносно даного аспекта зауважив, що «механізм, що стосується «директивного примирення», не має примусової дії і не поширюється на багатосторонні спори»¹⁸. До цього маємо додати, що на дану процедуру також поширюється «обмежувальне застереження», аналогічне закріпленому в Розділі XII Положення процедури НБСЄ з мирного врегулювання спорів. У зв'язку з цим А. Пелле відзначив, що «останній документ є новаторським у багатьох відношеннях, і він міг би стати дуже прийнятною заміною процедури консультативного висновку, передбаченої франко-німецьким проектом, якби він значною мірою не був позбавлений своєї суті, шляхом передбачення виключень, перерахованих у розділі XII тексту Валлетти»¹⁹.

На нашу думку, Директивне примирення якщо і є засобом мирного вирішення спорів, то дуже специфічним, позаяк у ньому відсутня така важлива його складова, як «вибір сторонами спору мирних засобів його вирішення», що передбачена, зокрема, Принципом V «Мирне вирішення спорів» Гельсінського заключного акту 1975 р. Апелювання, в даному випадку, до факту прийняття Положення про директивне примирення 1992 р.²⁰ консенсусом може наразитися на неоднозначне трактування державами сили політичних рішень, що приймаються в рамках ОБСЄ, а також положення п. 6 Рішення Ради НБСЄ з мирного врегулювання спорів 1992 р., згідно з яким ні що викладене в Рішенні (а саме ним схвалено механізм Директивного примирення) жодним чином не зачіпатиме цілісності принципів НБСЄ. Водночас ми вважаємо, що рішення Ради міністрів ОБСЄ чи Постійної ради ОБСЄ про директивне примирення

для вирішення спору, що переріс у збройний конфлікт, можна також розглядати як спосіб примушування до миру без залучення збройних сил.

Якщо говорити про всі наведені механізми загалом, то, безумовно, вони мають низку істотних недоліків, які не сприяють їх популяризації. Так, слід ще раз наголосити на тому, що поширення в той чи інший спосіб на кожен із названих механізмів «обмежувального застереження» може призвести до майже повного виключення їх використання для врегулювання спорів, що стосуються надзвичайно важливих питань (територіальної цілісності, національної оборони, права на суверенітет над територією суші чи одночасних претензій на юрисдикцію над іншими районами). Причина цього криється, можливо, в прагненні держав захистити власний суверенітет від втручання з боку інших держав-учасниць ОБСЄ чи органів Організації, оскільки спори, передбачені «захисним застереженням», якраз стосуються найважливіших аспектів суверенітету держави.

Україна не зверталася до жодного з перелічених механізмів для вирішення спорів із Російською Федерацією, і ми вважаємо це правильним, оскільки високий рівень напруги міждержавних відносин України та Росії і принциповість питань правового статусу Криму і так званих ДНР і ЛНР для обох держав роблять неможливою їх участь у примирній процедурі, яка орієнтується на розробку *взаємоприйнятного* (курсив авт.) рішення чи в процедурі арбітражу. Державам, враховуючи їх напружені взаємовідносини та недоліки діючих у ОБСЄ механізмів, важко буде досягти компромісу з будь-якого питання, включаючи процесуальні, а Російська Федерація, виходячи з її заангажованості, навряд чи буде добровільно виконувати прийняті в ході цих процедур рішення, якщо вони не відповідатимуть хибно витлумаченим її політичним керівництвом національним інтересам.

1. Hill W. H. OSCE Conflict Resolution and Peacekeeping, Past and Future. OSCE Security Days Event 16 September 2013. URL: <https://www.osce.org/secretariat/105354?download=true>; 2. Принципы урегулирования споров и Положения процедуры СБСЕ по мирному урегулированию споров от 8 февраля 1991 г. Доклад Совещания экспертов СБСЕ по мирному урегулированию споров. Валетта, 1991 год. URL: <https://www.osce.org/ru/secretariat/301119?download=true>. 3. Решение Совета СБСЕ по мирному

урегулюванню спорів 1992 г. (г. Стокгольм). URL: <https://www.osce.org/ru/mc/40346?download=true>. **4.** Нгуен Куок Динь, Патрик Дайе, Алэн Пелле *Международное публичное право: В 2-х т. Т. 2.* Кн. 3.: *Международные отношения* / Пер. с фр. Киев: Сфера, 2001. С. 81-82. **5.** Самвелян Т. Э. *Международные споры: становление систем урегулирования в рамках ОБСЕ. Общественные науки и современность.* 1998. № 2. С. 73. URL: http://ecsosman.hse.ru/data/631/482/1216/007Samvelyan1998_2.pdf. **6.** Pellet A. Note sur la Cour de conciliation et d'arbitrage au sein de la CSCE. *La CSCE: Dimension humaine et reglement des differends.* sous la direction d'Emmanuel Decaux et Linos-Alexandre Sicilianos. Paris: Montchrestien, 1993. P. 196. URL: <http://pellet.actu.com/wp-content/uploads/2016/03/PELLET-1993-Note-sur-la-Cour-de-conciliation-et-darbitrage-de-la-CSCE.pdf>. **7.** Kafilisch L. Le règlement pacifique des différends internationaux à la lumière des bouleversements intervenus en Europe centrale et en Europe de l'Est. *Anuario de derecho internacional.* 1993. 9. P. 33. URL: https://dadun.unav.edu/bitstream/10171/21008/1/ADI_IX_1993_01.pdf. **8.** Положение о Комиссии СБСЕ по примирению. Приложение 3 к Решению по мирному урегулированию споров Совета СБСЕ 1992 г. *Третья встреча Совета. Резюме выводов. Решение по мирному урегулированию споров.* Стокгольм, 1992. URL: <https://www.osce.org/ru/mc/40346?download=true>. **9.** Кубієвич С. П. Особливості застосування механізму з «людського виміру» у процесі врегулювання міжнародних спорів в рамках Організації з безпеки і співробітництва в Європі. *Прикарпатський юридичний вісник.* 2011. № 11. С. 66. URL: http://www.pju.nuoua.od.ua/v1_2011/07.pdf. **10.** Див. докладніше: Самвелян Т. Э. *Международные споры: становление систем урегулирования в рамках ОБСЕ. Общественные науки и современность.* 1998. № 2. С. 75. URL: http://ecsosman.hse.ru/data/631/482/1216/007Samvelyan1998_2.pdf. **11.** Ясносокирский Ю. А. Стокгольмский «пакет» СБСЕ/ОБСЕ по мирному урегулированию споров (декабрь 1992 г.). *Московский журнал международного права.* 1999. № 4. С. 145-146. URL: http://old.mjil.ru/archive/1999_04.pdf. **12.** Ясносокирский Ю. А. Op cit. С. 146. **13.** Конвенція з примирення і арбітражу в рамках НБСЕ 1992 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_a11. **14.** Див. докладніше: List showing signatures and ratifications or accessions with respect to the Convention on Conciliation and Arbitration within the OSCE, May 2019. URL: <https://www.osce.org/ssa/40119?download=true>. Так, на травень 2019 р. дана Конвенція є чинною для 34 держав, включаючи і Україну. **15.** Самвелян Т. Э. *Международные споры: становление систем урегулирования в рамках ОБСЕ.* Op cit. С. 75. **16.** Положение о директивном примирении 1992 р. Приложение 4 к Решению по мирному урегулированию споров Совета СБСЕ 1992 г. *Третья встреча Совета. Резюме выводов. Решение по мирному урегулированию споров.* г. Стокгольм, 1992. URL: <https://www.osce.org/ru/mc/40346?download=true>. **17.** Ясносокирский Ю. А. Op cit. С. 146. **18.** Ясносокирский Ю. А. Op cit. С. 146. **19.** Pellet A. Note sur la Cour de conciliation et d'arbitrage au sein de la CSCE. *La CSCE: Dimension humaine*

et reglement des differends. sous la direction d'Emmanuel Decaux et Lino-Alexandre Sicilianos. Paris: Montchrestien, 1993. P. 189. URL: <http://pellet.actu.com/wp-content/uploads/2016/03/PELLET-1993-Note-sur-la-Cour-de-conciliation-et-darbitrage-de-la-CSCE.pdf>. 20. Положение о директивном примирении 1992 г. Op cit.

References

1. Hill W. H. OSCE Conflict Resolution and Peacekeeping, Past and Future. OSCE Security Days Event 16 September 2013. URL: <https://www.osce.org/secretariat/105354?download=true>. 2. Printsipy uregulirovaniya sporov i Polozheniya protsedury SBSE po mirnomu uregulirovaniyu sporov ot 8 fevralya 1991 g. *Doklad Soveshchaniya ekspertov SBSE po mirnomu uregulirovaniyu sporov*. Valetta, 1991 god. URL: <https://www.osce.org/ru/secretariat/30119?download=true>. 3. Resheniye Soveta SBSE po mirnomu uregulirovaniyu sporov 1992 g. (g. Stokholm). URL: <https://www.osce.org/ru/mc/40346?download=true>. 4. Nguyen Kuok Din, Patrik Dayye, Alen Pelle Mezhdunarodnoye publichnoye pravo: V 2-kh t. T. 2: Kn. 3.: Mezhdunarodnyye otnosheniya / Per. s fr. Kiyev: Sfera, 2001. S. 81-82. 5. Samvelyan T. E. Mezhdunarodnyye spory: stanovleniye sistem uregulirovaniya v ramkakh OBSE. *Obshchestvennyye nauki i sovremennost*. 1998. № 2. S. 73. URL: http://ecsocman.hse.ru/data/631/482/1216/007Samvelyan1998_2.pdf. 6. Pellet A. Note sur la Cour de conciliation et d'arbitrage au sein de la CSCE. *La CSCE: Dimension humaine et reglement des differends*. sous la direction d'Emmanuel Decaux et Lino-Alexandre Sicilianos. Paris: Montchrestien, 1993. P. 196. URL: <http://pellet.actu.com/wp-content/uploads/2016/03/PELLET-1993-Note-sur-la-Cour-de-conciliation-et-darbitrage-de-la-CSCE.pdf>. 7. Kaflich L. Le règlement pacifique des différends internationaux à la lumière des bouleversements intervenus en Europe centrale et en Europe de l'Est. Anuario de derecho internacional. 1993. 9. P. 33. URL: https://dadun.unav.edu/bitstream/10171/21008/1/ADI_IX_1993_01.pdf. 8. Polozheniye o Komissii SBSE po primireniyu. Prilozheniye 3 k Resheniyu po mirnomu uregulirovaniyu sporov Soveta SBSE 1992 g. *Tretaya vstrecha Soveta. Rezyume vyvodov. Resheniye po mirnomu uregulirovaniyu sporov*. Stokholm, 1992. URL: <https://www.osce.org/ru/mc/40346?download=true>. 9. Kubievich S. P. Osoblivosti zastosuvannya mekhanizmu z «lyudskogo vimiru» u protsesi vregulyuvannya mizhnarodnykh sporiv v ramkakh Organizatsii z bezpeki i spivrobitnitstva v Evropi. *Prikarpat'skiy yuridichniy visnyk*. 2011. № 11. S. 66. URL: http://www.pjv.nuoua.od.ua/v1_2011/07.pdf. 10. Dyv. dokladnishe: Samvelyan T. E. Mezhdunarodnyye spory: stanovleniye sistem uregulirovaniya v ramkakh OBSE. *Obshchestvennyye nauki i sovremennost*. 1998. № 2. S. 75. URL: http://ecsocman.hse.ru/data/631/482/1216/007Samvelyan1998_2.pdf. 11. Yasnokirskiy Yu. A. Stokgolmskiy «paket» SBSE/OBSE po mirnomu uregulirovaniyu sporov (dekabr 1992 g.). *Moskovskiy zhurnal mezhdunarodnogo prava*. 1999. № 4. S. 145-146. URL: http://old.mjil.ru/archive/1999_04.pdf. 12. Yasnokirskiy Yu. A. Op cit. S. 146. 13. Konventsiya z primirenniya i arbitrazhu v ramkakh NBSE 1992 r. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_a11. 14. Dyv. dokladnishe: List showing signatures and ratifications or accessions with respect to the Convention on Conciliation and Arbitration within the OSCE, May 2019.

URL: <https://www.osce.org/cca/40119?download=true>. Tak, na traven 2019 r. dana Konvetsiya je chinnoyu dlya 34 derzhav, vklyuchayuchi i Ukrainu. 15. Samvelyan T. E. Mezhdunarodnyye spory: stanovleniye sistem uregulirovaniya v ramkakh OBSE. Op cit. S. 75. 16. Polozheniye o direktivnom primirenii 1992 r. Prilozheniye 4 k Resheniyu po mirnomu uregulirovaniyu sporov Soveta SBSE 1992 g. *Tretya vstrecha Soveta. Rezyume vyvodov. Resheniye po mirnomu uregulirovaniyu sporov*. g. Stokgolm, 1992. URL: <https://www.osce.org/ru/mc/40346?download=true>). 17. Yasnokirskiy Yu. A. Op cit. S. 146. 18. Yasnokirskiy Yu. A. Op cit. S. 146. 19. Pellet A. Note sur la Cour de conciliation et d'arbitrage au sein de la CSCE. La CSCE: Dimension humaine et reglement des differends. sous la direction d'Emmanuel Decaux et Linos-Alexandre Sicilianos. Paris: Montchrestien, 1993. P. 189. URL: <http://pellet.actu.com/wp-content/uploads/2016/03/PELLET-1993-Note-sur-la-Cour-de-conciliation-et-darbitrage-de-la-CSCE.pdf>. 20. Polozheniye o direktivnom primirenii 1992 r. Op cit.

Protsenko Iryna. International Legal Characteristics of the OSCE Mechanisms for the Peaceful Settlement of Disputes

In the 90s of the 20th century within the OSCE, the main mechanisms for settlement of international disputes have been established, namely: the Valletta Mechanism, the OSCE Conciliation Commission, the Court of Conciliation and Arbitration, and the Directed Conciliation. All of them, except the Court, are governed by OSCE regulations, which are known to be political in nature, reflecting significantly on the binding nature of these mechanisms. Also, the regulatory framework for the implementation of these mechanisms often does not cover a number of important issues, and states may in practice not complete one or the other mechanism. In addition, the peculiarity of these mechanisms is that their content has become a compromise between the views of different groups of Member States of the Organization. This circumstance also led to a number of significant disadvantages inherent in these mechanisms. In addition, the competence of these mechanisms is defined in such a way that it almost eliminates the possibility of using them to settle disputes concerning State's territorial integrity, national defence, and title to sovereignty over land territory, or competing claims with regard to jurisdiction over other areas. Ukraine has not resorted to any of these mechanisms for peaceful settlement of disputes with the Russian Federation, since the high level of tension between Ukraine and Russia's interstate relations and the principle of question of legal status of the Crimea and the so-called DPR and LNR for both states make it impossible for them to participate in a conciliation or arbitration procedure. Given their tense relationship and the shortcomings of the OSCE mechanisms, these states will find it difficult to reach a compromise on any issue, including procedural ones, and it will not be easy for the Russian Federation to fulfil in good faith the decisions taken in these procedures if that state considers them to be will not be in her interests.

Key words: peaceful settlement of international disputes, conciliation, arbitration.